

La crisi del sistema de la Restauració (1898-1931)

10.3. Catalanisme i republicanisme (1901-1909).

10.3.1. La consolidació de la Lliga Regionalista

- El partit hegemònic al si del catalanisme de l'època era la Lliga Regionalista, amb Prat de la Riba com a ideòleg (*La nacionalitat catalana*) i Francesc Cambó com a portaveu al Congrés. Bona part dels dirigents eren ***possibilistes***, partidaris d'acords amb el govern en benefici de les corporacions econòmiques i d'avenços autonomistes.
- Els ***intransigents*** van abandonar el partit el 1904, arran d'una visita del rei que no va ser boicotejada pels regidors barcelonins. Escindits com Jaume Carner o Lluís Domènech i Montaner van crear el 1906 el ***Centre Nacionalista Republicà***.

La crisi del sistema de la Restauració (1898-1931)

10.3. Catalanisme i republicanisme (1901-1909).

10.3.2. La coalició Solidaritat Catalana

- El 1905, arran de la publicació d'un acudit irònic, els militars van assaltar i destruir impunement les redaccions del *Cu-cut!* i *La Veu de Catalunya*.
 - El govern, a més, va elaborar la Llei de Jurisdiccions (1906), atorgant a la justícia militar les competències per jutjar els casos considerats d'ofensa contra la pàtria.
-
- La pressió anticatalanista va esperonar les forces catalanes (excepte els partits liberal, conservador i lerrouxista) a presentar-se coaligades a les eleccions generals del 1907, amb el nom de Solidaritat Catalana i amb el "*programa del Tívoli*" (per derogar la Llei de Jurisdiccions i demanar òrgans d'autogovern per Catalunya, obtenint 41 diputats de 44 possibles).
 - Però el projecte no va trigar a dividir-se a causa de l'heterogeneïtat dels grups i del dirigisme de la Lliga. Els fets de la Setmana Tràgica van provocar la seva dissolució definitiva.

La crisi del sistema de la Restauració (1898-1931)

10.3. Catalanisme i republicanisme (1901-1909).

10.3.2. La coalició Solidaritat Catalana

AL FRONTÓN CONDAL

- ¿Qué se celebra aquí, que hay tanta gente?
- El Banquet de la Victoria.
- ¿De la victoria? Ah, vaya, serán paisanos.

La crisi del sistema de la Restauració (1898-1931)

10.3. Catalanisme i republicanisme (1901-1909).

10.3.3. El catalanisme d'esquerrers

Es distingeixen dos grups:

Centre Nacional Republicà (1906)

Partit nacionalista, democràtic i republicà. Publicació del diari ***El Poble Català***

Molt actiu: fundació d'ateneus, i el **CADCI** vinculat a l'obrerisme.

Unió Federal Nacionalista
Republicana: UFNR (1910-1916)

Gran èxit electoral després del fracàs de Solidaritat Catalana.

La seva aliança amb el Partit Radical de Lerroux (**Pacte de Sant Gervasi**), va allunyar els electors/ fracàs.

La crisi del sistema de la Restauració (1898-1931)

10.3. Catalanisme i republicanisme (1901-1909).

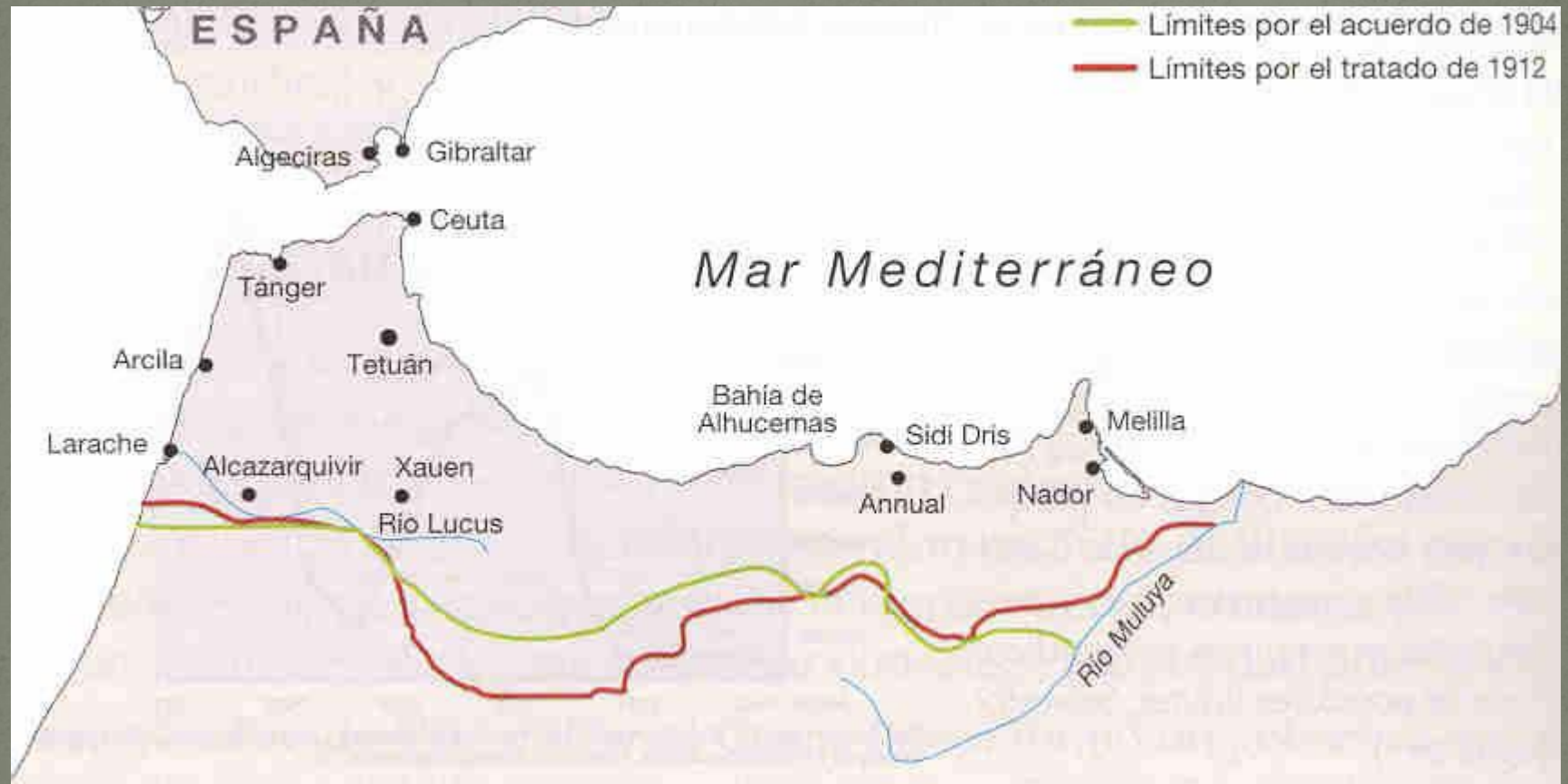
10.3.4. L'impacte de la Setmana Tràgica de Barcelona

- El 1906 va tenir lloc la Conferència d'Algeciras, segons la qual els Estats espanyol i francès es repartien el Marroc com a un Protectorat.
- La població marroquina es va revoltar, iniciant-se la Guerra del Riff, molt impopular a Espanya, i que es va allargar fins el 1926.
- Entre el 25 de juliol i el 2 d'agost del 1909 es va viure a Barcelona la Setmana Tràgica, una revolta originada pel descontentament amb la guerra al Marroc i per la mobilització dels reservistes.
- La prohibició governativa de les protestes va exacerbar els ànims i es va convocar una vaga general que va derivar en una insurrecció generalitzada amb la crema d'edificis religiosos (irresponsabilitat d'alguns extremistes que van manipular els prejudicis anticlericals populars) i barricades als carrers.

La crisi del sistema de la Restauració (1898-1931)

10.3. Catalanisme i republicanisme (1901-1909).

10.3.4. L'impacte de la Setmana Tràgica de Barcelona

La crisi del sistema de la Restauració (1898-1931)

10.3. Catalanisme i republicanisme (1901-1909).

10.3.4. L'impacte de la Setmana Tràgica de Barcelona

CAUSES: Nova campanya militar al Marroc

Conferència d'Algesires
(1906)

Tractat Hispano-francès
(1912)

PROTECTORAT francoespanyol al MARROC

Zona muntanyosa del RIF al nord: possibilitat beneficis econòmics (mines, inversions en ferrocarrils, etc.) i desig de restablir el prestigi de l'exèrcit després del desastre de Cuba.

La crisi del sistema de la Restauració (1898-1931)

Recollida de cadàvers al Barranco del Lobo, 1909.

Es desencadena una veritable revolta social contra l'Església i el capital: barricades, crema de centres religiosos (*la ciutat cremada*), acció incontrolada de molts grups, etc.

La crisi del sistema de la Restauració (1898-1931)

10.3. Catalanisme i republicanisme (1901-1909).

10.3.4. L'impacte de la Setmana Tràgica de Barcelona

CONSEQÜÈNCIES:

REPRESSIÓ duríssima del govern MAURA:

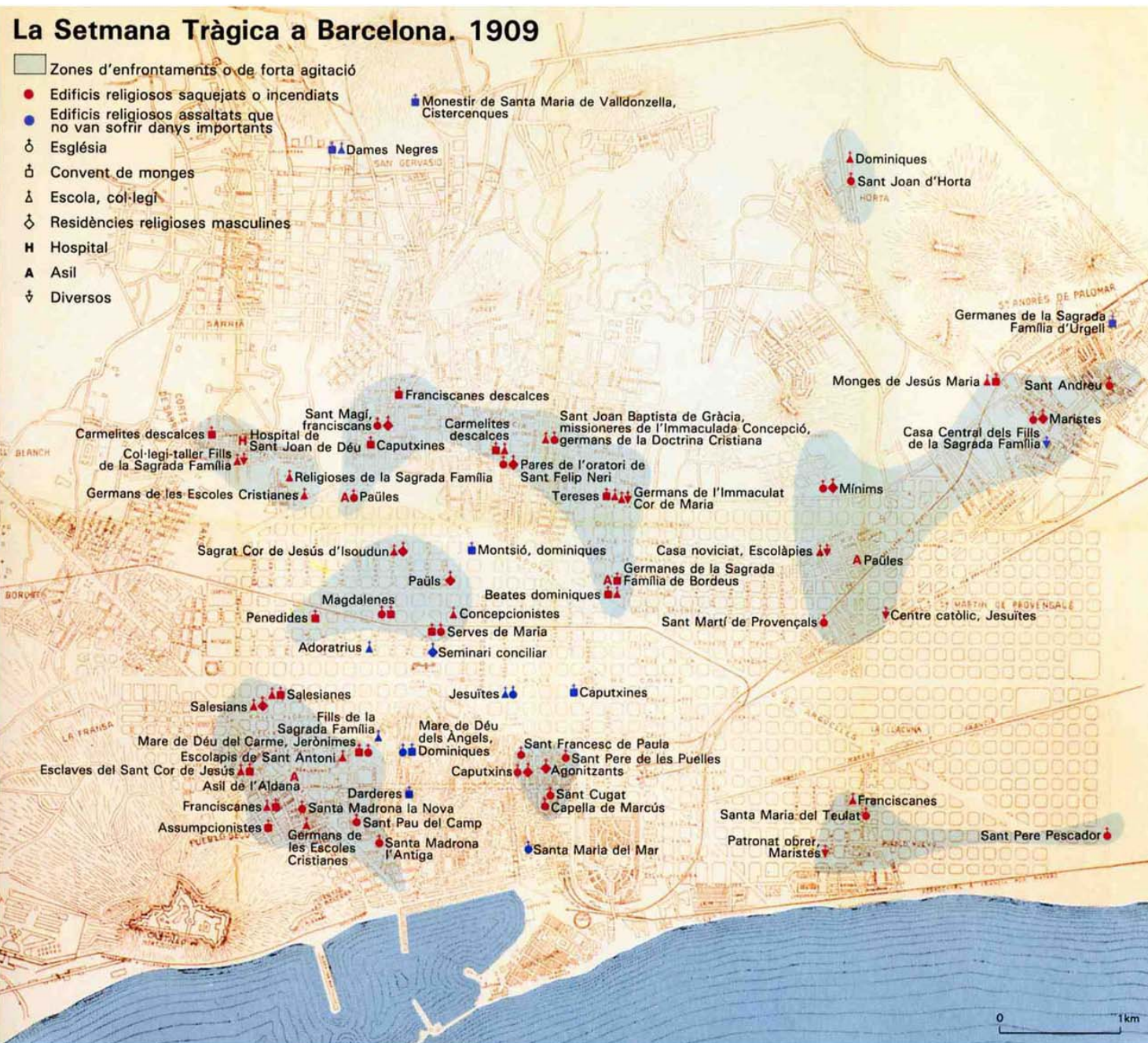
- 216 consells de guerra
- 17 penes de mort
- Execució de F. Ferrer i Guàrdia

desencadena

- Onada de protestes: *campanya Maura no!* Dimissió del govern conservador.
- Descrèdit dels **LERROUXISTES**, entre els treballadors. (oportunistes) afavorint l'arrelament del sindicalisme apolític.
- Fracàs de **Solidaritat Catalana**, retrocés electoral de la Lliga Regionalista pel seu suport al govern.

10.3. Ca

10.3.4. L

La Semana Tràgica a Barcelona, 1909
Història, Política, Societat i Cultura dels Països Catalans

La crisi del sistema de la Restauració (1898-1931)

10.3. Catalanisme i republicanisme (1901-1909).

10.3.4. L'impacte de la Setmana Tràgica de Barcelona

La crisi del sistema de la Restauració (1898-1931)

10.3. Catalanisme i republicanisme (1901-1909).

10.3.4. L'impacte de la Setmana Tràgica de Barcelona

La crisi del sistema de la Restauració (1898-1931)

10.3. Catalanisme i republicanisme (1901-1909).

10.3.4. L'impacte de la Setmana Tràgica de Barcelona

La crisi del sistema de la Restauració (1898-1931)

10.3. Catalanisme i republicanisme (1901-1909).

10.3.4. L'impacte de la Setmana Tràgica de Barcelona

- Només una brutal repressió militar indiscriminada va poder aturar el conflicte, amb morts, detencions i afusellaments com el de Francesc Ferrer i Guàrdia, pedagog anarquista i fundador de l'Escola Moderna, acusat falsament de ser l'instigador.

- El govern de Maura va caure amb la crisi, i tots els partits van quedar desprestigiats.

La crisi del sistema de la Restauració (1898-1931)

10.3. Catalanisme i republicanisme (1901-1909).

Francesc Ferrer i Guàrdia executat
(L'Esquella de la Torratxa, 1932)

La crisi del sistema de la Restauració (1898-1931)

10.4. La Mancomunitat de Catalunya (1914-1925)

- La Mancomunitat de Catalunya va ser el primer ens administratiu català d'ençà el 1714, però només unificava i gestionava les atribucions que ja tenien les diputacions provincials. Es va aconseguir després d'un llarg procés, l'abril del 1914, sota la presidència de Prat de la Riba, sempre amb majoria de la Lliga Regionalista.
- La seva obra va ser destacada en els camps de l'ensenyament (renovació pedagògica, escoles tècniques, etc.), la cultura (Biblioteques Populars, normalització lingüística, promoció museística, etc.), i les obres públiques (millora de les xarxes viària, postal i telefònica; pla d'acció agrària; etc.). Fins a la seva dissolució el 1925, va potenciar la modernització de Catalunya en el context d'endarreriment generalitzat de l'Estat espanyol.

La crisi del sistema de la Restauració (1898-1931)

10.4.1. La Mancomunitat de Catalunya: Orígens

La *Diputació de Barcelona*, presidida per **Enric Prat de la Riba**, sol·licità al Govern la possibilitat de “mancomunar” les quatre Diputacions catalanes per unir les seves competències (1911).

Llei de Mancomunitats (1914).

Forta oposició del Partit Conservador, de parts dels liberals i de la premsa de Madrid, que titllaren el projecte de “*separatista*”

La petició, recolzada per les altres Diputacions, fou recollida pel cap del Govern, **José Canalejas**, però aquest va ser assassinat l'any 1912, i el procés es paralitza.

Bloqueig parlamentari al projecte de Mancomunitat fins el 1913, quan el Govern presidit pel conservador **Eduardo Dato** va decretar la **Ley de Mancomunidades**, que obria el camí a aquesta aspiració catalanista.

**6 d'abril
de 1914**

Es va crear la **Mancomunitat de Catalunya**, presidida per Enric Prat de la Riba, a partir de la comunitat de les Diputacions de Barcelona, Lleida, Girona i Tarragona.

La crisi del sistema de la Restauració (1898-1931)

10.4.2. La Mancomunitat de Catalunya: Constitució

La Mancomunitat comptava amb una **Assemblea** de 96 diputats (36 per Barcelona i 20 més per cada una de les altres províncies), i un **Consell Permanent** de 8 membres, 2 per cada província.

→ L'Assemblea va ser dominada majoritàriament per la **Lliga**, si bé amb presència important de diputats d'altres formacions.

↓
La **Mancomunitat** es creava com a un organisme purament administratiu, que sumava de fet les atribucions que ja tenien les quatre Diputacions.

→ No va rebre cap transferència de competències polítiques des del Govern de Madrid.

→ No va veure incrementats els seus pressupostos (per part de l'Estat) de cap manera, per fer front a les seves atribucions.

La crisi del sistema de la Restauració (1898-1931)

10.4.3. L'obra de govern de la Mancomunitat

La seva actuació política va anar dirigida a la idea de “**crear país**”, de **modernitzar** Catalunya i de **dotar-la dels mecanismes per posar-la a nivell de l'Europa més avançada**.

ELS GRANS EIXOS

En l'àmbit de les infraestructures i dels serveis públics

Millora de la xarxa viària i ferroviària (i també telefònica) principal i secundària pel conjunt del territori català (idea de cohesió territorial)

Pla de modernització agrària, amb la creació d'Escoles de capacitació, foment de les cooperatives, impuls a la modernització tecnològica...

Creació de l'Escola de l'Administració Pública, per millorar la funció pública i la idea de servei públic a Catalunya.

La crisi del sistema de la Restauració (1898-1931)

10.4.3. L'obra de govern de la Mancomunitat

ELS GRANS EIXOS

En l'àmbit de la cultura i de l'educació

Gran suport i impuls a la cultura catalana: *Institut d'Estudis Catalans*, *Biblioteca de Catalunya*, xarxa de biblioteques populars, etc.

Consolidació del català: Impuls a la normalització de l'ús de la llengua catalana: projecte d'unitat ortogràfica encarregada a **Pompeu Fabra**.

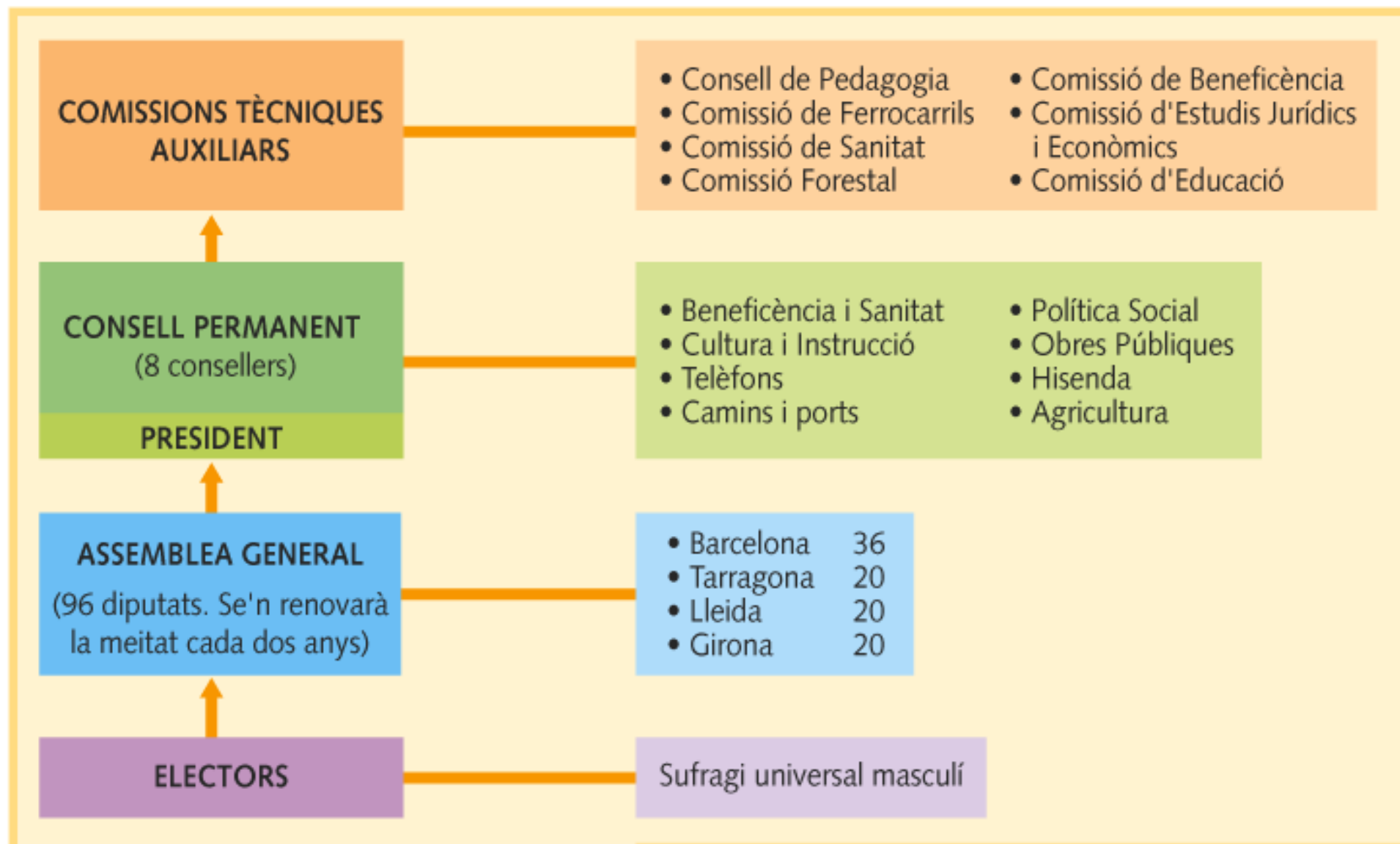
Protecció del patrimoni cultural i monumental català: monuments, museus, catalogació d'edificis d'interès...

Impuls a la renovació i modernització pedagògiques: Escoles del Treball i Industrials, Escoles de Mestres (impuls a la "renovació pedagògica", Escoles Experimentals...

La crisi del sistema de la Restauració (1898-1931)

10.4.4. La Mancomunitat: funcionament

LA MANCOMUNITAT DE CATALUNYA

La crisi del sistema de la Restauració (1898-1931)

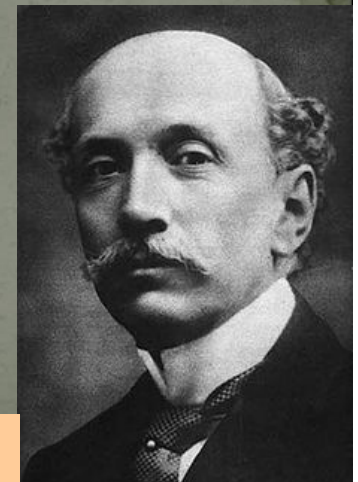
10.5. La crisi del 1917

10.5.1. La crisi del 1917: l'impacte de la Gran Guerra

- Espanya, va quedar al marge del sistema d'aliances europeu previ a la Primera Guerra Mundial, i es va mantenir neutral durant el conflicte (govern presidit per E. Dato).

**Cambó: “Espanya havia de ser neutral perquè no podia ésser altra cosa. Ni posseïa un exèrcit eficient, ni tenia un ideal internacional”*

- La neutralitat va afavorir l'economia, fent-se grans negocis a costa dels dos bàndols. En canvi, es va desencadenar un greu procés inflacionari i una forta tensió social.

Eduardo Dato

La crisi del sistema de la Restauració (1898-1931)

10.5. La crisi del 1917

10.5.1. La crisi del 1917: l'impacte de la Gran Guerra

ECONÒMIQUES

Estímul econòmic (Guerra de posicions, estancament front) avituallar els països bel·ligerants.

Procés inflacionista: alça de preus generalitzada dels productes de primera necessitat (carbó, arròs, patates, blat fins 98%)

Augment del preu de l'habitatge. Degut a la forta demanda de mà d'obra i les migracions internes.

SOCIALS I CULTURALS

Divisió de l'opinió pública: francòfils i germanòfils

Esclat de les avantguardes artístiques. Trencament amb la tradició i les convencions. La creació com un acte revolucionari destinat a remoure les consciències conformistes, i a reflectir la realitat sorgida de la guerra.